

DEBRECZENI HIRLAP

Előfizetési árak:

Kölyöcs:		Videk:	
Egész évre	12 korona	Egész évre	20 korona
Fél évre	6 "	Fél évre	10 "
Negyed évre	3 "	Negyed évre	5 "
Egy hónapra	1 "	Egy hónapra	2 "

A szerkesztésért felelős

Kutas Imre

kiadó s laptulajdonos

Szerkesztőség Piacz-utca 79. sz. Gáll-ház (emelet)

Kiadóhivatal Piacz-utca 79. sz. Gáll-ház (földszint)

Hirdetések a legmérsékeltébb árszámítás mellett vétetnek fe

Helyes munkásvédelem.

Debreczen május 14.

A helyes társadalmi politika arra törekszik, hogy az emberi jólét általánossá váljék, hogy a vagyontalan osztálynak is mindinkább része legyen az élet kényelmi és magasabb szellemi élvezeteiben.

Sem a jólétben szertelenül dúsulók, sem a nyomortól elesigázottak nem működnek közre az emberiség haladásában, csak a türelemmel és inkább a kellemes életviszonyok közt levők tesznek valamit embertársaik és a köz érdekében.

Hogy ehhez az átlagos életmódhoz a vagyontalan néposztály is hozzájuthasson az a munkásvédelem feladata.

Hogy mekkora kereset biztosíthatja a munkás életszükségleteit, ez egyebek közt az állami és társadalmi intézményektől is függ.

A munkásokat érintő állami és társadalmi berendezéseknek tehát magával a munkásvédelemmel harmóniában kell lenni. Mert például az adórendszernek nagyon sok módosulása egyenesen emeli vagy csökkenti a munkabért.

A társadalmi intézmények közül egyet említünk: a munkásszövetkezeteket.

A szövetkezetek célját: a nagytőke előnyeit a kis existenciákra kiterjeszteni, könnyebb a kistermelők, mint a vagyontalan munkásosztály körében megvalósítani.

Hitelintézetek tényleg abban az irányban is fejlődtek, hogy a könnyebb feladatokról mentek át lassan a nehezebbekre. 15 évvel előbb volt szövetkezeti földhitelintézetünk a nagybirtok hiteligényei számára, mint a középbirtok számára. Ujabb 25 év telt el, míg a szükséges intézmény valósággá lett a kis gazdasági és ipari termelők személyi hiteligényeinek kielégítésére.

A munkásosztály számára eddigél csak egy hitelszervezetünk van: a zálogház.

A kisgazda, a kisiparos, ha hitelszervezetben társul, 7 vagy 8 százalékos kölcsönrel fedezi hitelszükségletét; megtagadott pénzt pedig ugyanott 4 és fél, 5 százalékkal kamatoztathatja.

A munkásosztály megtagadott filléreit a postatakarékpénztár kamatoztatja 3-6 százalékkal; hitelszükségletét pedig annyira a mennyire a zálogház fedezi átlag 24 százalékkal.

Van valami visszasság abban, hogy a

vagyontalansággal a takarékoságnak ilyen sovány gyümölcse, a szorult helyzetek ilyen nyomasztó következménye jár együtt: és e visszasságon segíteni a társadalom feladata.

Társadalmunknak e tekintetben két nagy hibája van. Egyik az, hogy nem elég altruisztikus. Ez még természetes jelenség oly szegény országban, mint a miénk. A megélhetés gondja sokkal inkább lenyűgözi az értelmi osztályt, hogy sem ideje, kedve és munkaereje maradna a vagyontalan osztály érdekeivel sokat törődni.

A másik talán még nagyobb baj az, hogy az altruisztikus indulatu embereket egy sajtóságon közvélemény bizalmatlan bírálata visszatartja attól, hogy mások érdekeivel törődjenek. Megmagyarázhatatlan az a gyanakodás, az a becsmérlő hang, a mivel a közérdekekkel toglalkozó emberek működését gyakorta kísérik. És a századikban sincs annyi lelkierő, annyi fenkölség, hogy ezt a méltatlanságot fegyelmen kívül tudná hagyni, kellemetlen érzete alól magát emancipálni tudná.

Azt mondja Tacitus, minél általánosabb bizonyos erény kultusza valamely társadalomban, annál nagyobb becsülést vesz körül a benne még kiválókat.

Tárcza.

SOHASEM.

Tudom már, hogy nem lesz belőlem Nagy költő soha, sohasem —, A mesébeli üde forrást Epedve nem is keresem.

Ha mindazt, amit szívem érez Eldalolnám: Bűvös dal kelne anélkül is Lantom hurján.

De én azt úgy ki nem beszélem, Mit érzek fájva, édesen . . . Inkább legyen a babér másé Ily áron nem kell sohasem! (Debreczen, 1901.)

ifj. Rácz Lajos.

Isten haragja.

A testek árnyéka mind kisebbé zsugorodott össze. Még a nagy hórihorgas kutag is, mely ott állott a lapos, messze ki

terjedésű legelő közepében, hogy italt segíten nyújtani a szomju, nyári erős napfény forró leheletétől elütközött jószágoknak, oly kicsinyke árnyékot vetett, hogy a gulyás szüre, amint reádobta, egészen eltakarta.

A melegség hőfoka emelkedett, hevitette az erősen letűző napfény. Megérett kalászos szakálás fejében pattogtak a piros buzaszemek; énekes madár árnyasfa sudaras lombja alatt hallgatagon pihegett és lengő fűszálak között zizzelve ugrált a jókedvű szöcske.

Bordás János feltűzött ingujjal, széles karimájú szalmakalappal fején aratgatta lefelé a harsanó kalászosokat. Egyedül volt munkájában és szóltan némaságban szedte le az áldást a termőföld kebeléről.

Sudár alakja meg-meghajlott, majd megint felemelkedett s minden felemeléssel egy-egy kévére való »markot« tett le háta mögé.

Darab ideig így folytatta a munkát. Nem zavarta senki, mert egy élő lélek sem volt hozzá közel. Az ő tulajdona volt-e dűlőben vagy husz hold jó buzatermő föld. Mit keresett volna ottan más ember?

A meleg állhatatlan lett. Bordás már alig győzte törölni az izzadságcseppeket komor redőkkel bevont homlokáról. Felné-

zett a tiszta kék égboltra, vizsgálni kezdé a nap állását.

Ugy vette észre, hogy még nincsen dél, de mégis pihenni vonta valami érthetetlen kábultság. Abban hagyta a munkát, ledobta a sarlót s leheveredett egyik kereszt alá az árnyékba.

— Ha előbb delelek, előbb foghatok munkához délután! — gondola

Lefeküdt a kereszt alatt leterített gubára. Tekintete elveszett a végtelen magasság átlátszó kék színében és elgondolkozott.

— Hogy is megverte őt a jószágos teremtő! Hát élet ez az övé? Van neki egy nyugodt napja, vagy csak egy percze is? . . . Az az asszony, az tette őt boldogtalanná, szerencsétlenné! . . . Mondta az édesanyjának akkor is, mikor házasult, hogy ne varrja nyakába azt a Botos Terát, mert ő nem szereti!

Nem használt a beszéd! Belebolondult az édesanyja Botos Gergely szép vagyonába. Pedig már akkor is köhögött, mikor leány volt. Foltos, szederjes arczáról olvasni lehetett gyógyíthatatlan betegségét.

Nem is hitte volna azt senki a faluban, hogy a szép, sudár természetű, nyalka Bordás János feleségül vegye azt a nyavalygó, sápadt arczu Botos Terát. Mikor pedig az előbb suttogva szálldosó hír valóság gyanánt ter-

Szolyvai ásványviz.

Kiváló hatása: **köszvény, huyasavas, vesekő, huyahomok, hólyaghurut, tüdő, gége, idült gyomorhurut és gyomorfekélynél.**

Elsőrangú borviz.

Kaphatók **lúszerezletekben és vendéglőkben.**

Luhi Erzsébet ásványviz.

Előkelő szakférfiak szerint felülmúlja a drága giessi hüblt. Redkivüli gyógyérékkel bír a gyomorhajók minden nemű ellenkülönösen gyomorerős, savanyu felbőfögés, gyomorgyengeség, étvgytalanság, bélhurut nemkülönbözen torok, tüdőhajók ellen.

Talán ennek fonátja van minálunk; olyan ritka az altruizmus, hogy még a holtalálkozunk is vele, abban sem bizunk, azt se becsüljük.

Ezért a munkásosztályal való érdeklődés nálunk manapság csak a személyes ismeretség szűk körére vonatkozik. E téren sok tiszteletreméltó példát lehetne felhozni, kivált a nagyiparosok nemes cselekedeteiből.

De nem elég az egyénekenkénti gondoskodás mert nincs a közvéleménynek elég ereje a munkásokért szükséges gondoskodás általánosítására.

Szükséges tehát, hogy a munkásosztályért való érdeklődés a társadalomnak elfogadható foglalkozásai közé tartozzék.

A hol a munkásvédelemmel az állam és a társadalom huzamosabb ideje foglalkozik ott a szegényebb néposztályok nagy és gyors emelkedését lehet tapasztalni.

A csecsemő külsejének formálása.

Debreczen, május 14.

Az anyai gondozás a csecsemő fejlődésének nemcsak szellemi részére van döntő befolyással, de módjában áll a testi külsejének a formálása is, feltéve, hogy a kisdéd ép egészséggel jön a világra. Ami a gyermek arcát leginkább elrutítja: az előálló fülek és a tömpe tág nyílásokkal éktelenkedő orr, azokban csak ritkán maga a természet a hibás, hanem a legtöbb esetben a hiányos gondozás okozza ezeket a szépséghibákat.

Amint a kisdéd a világra jön, ügyelni kell arra, hogy a két füle sohasem az arc felé lapuljon, hanem szorosan simuljon min-

dig a fejcskájához. Még ha a hátán fekszik is a gyermek, vigyázni kell, hogy a fejvánkosa ne nyomja előre a két fülecskáját. Ha pedig az első tizenkét hónapban elhanyagolták a gyermeket ebben a tekintetben, bajos lesz őt attól megóvni, hogy felnőtt korában a fejétől előálló fülei ne legyenek, de még mindig lehet segíteni a bajon az ugynevezett fül-sapka segítségével. Ez gummszalagból és vászonból készült sapka, melyet legalább egy esztendőn éjjel-nappal visel a gyermek.

Ami az orrt illeti, annak gondozása még több figyelmet és ügyességet igényel. A kisdéd orra, mikor a világra jön, olyan puha mint a viasz, nincs abban semmi csont és a porcozója is hajlítható. Ha tehát az édesanyja ügyesen masszírozza a gyermek orrát, oly formán, hogy a hüvelyk- és mutatóujjával napjában nehányszor a kívánt formába szorítja — de anélkül, hogy fájdalmat okozna a kicsinynek — nem kell attól tartani, hogy tömpe, vagy esőfogó orra lesz, a gyermeknek. Ezt a masszát mindaddig kell folytatni, míg a gyermek két éves, később pedig arra kell ügyelni, hogy az ujjacskaival ne tágtassa az orrlyukait, valamint, hogy soha fölfelé, hanem mindig felülről lefelé tisztítsa meg fejlődő szaglószerjét.

A száj formája sokban függ a fogaktól, melyeknek ápolását nem lehet elég jókor megkezdeni. Puhászörű, apró fogkefe segítségével napjában legalább háromszor kell azokat megtisztítani. Ahol ezt a gondozást elmulasztják, már az első fogaknál jelentkeznek mindenféle betegségi tünetek. Hiú vigasz az, hogy ezek a fogak ugyanis kiesnek és az utánuk jövők majd csak egészségesek lesznek, mert a kihulló fogak előre inficiálják az utánuk következőket.

j-dt el a faluban, bámult miatta még a vén Tatárné is. Összecsapta a kezeit s farizeusi sopánkodással mondta:

— Tán biz' megbolondult ez a Bordás János? Uram! ne vigy a kiseretbe!

Boldog lett Botos Tera, miheiyt elmondhatta az esküt Bordás Jánossal, kit rajongóan tudott szeretni. Bordás maga is mutatott hozzá a hajlandóságot. Még meg is ölegette a vacsorakor. Hogyne lett volna boldog Botos Tera? Szíve minden vágyát, ielke minden óhaját elérte! A falu legderékabb leánya lett férjévé, kit a legszebb leányok irigylhettek tőle!

Boldog volt a fiatal menyecske, már a miként boldognak érezheti magát egy oly szerencsétlen teremtés, ki keblében hordja a halál csiráját.

De ha boldog volt ő, annál boldogtalább lett Kaczor Vera, a falu legszebb leánya. Ugy sirt, ugy elzokogott, mikor Bordás János lakodalma állott, hogy a pogány is megszánhatta volna. Azzal a vigmuksikaszóval, mely Bordás lakodalmán zengett, az ő boldogságát temették el örökre! . . .

Hiszzen az övé volt már rég időtől Bordás János szerelme! Együtt töltötték el a téli estéket, miheiyt lekerültek az ismétlőiskolából. A hová ő fanni ment, Bordás is ott termett rögtön. Még mikor katonának elment is, tőle bucsuzott el legérzékenyebben, vállaira borult s ugy zokogott ottan. Isten áldjon meg Vera! Csak téged sajnálalak itt hagyni! — ez volt bucsuszava és mégis elfeledte, megcsalta, megvetette. — Ne is adjon az Isten boldog életet neki soha!

De nem is adott. Már én nem tudom,

hogy a szegény megcsalott Vera könyei indíthaták-e meg a mennyei főhatalmasság szívét, de nagyon lesújtotta haragjával a derék Bordás Jánost. Tarkából nem lett házi asszony. Betegsége napról-napra súlyosabb lett. Pár héttel azután, hogy elmondta az esküt a szeretett férjével, ágyba feküdt, hogy lassu hervadással, emésztő, sajtó ki-nok között várja a jólévő halált.

Bordás János soha nem szólt, de lelkében nagy tengerárja viharzott a fájdalomnak. Hát ezt érdemelte ő? . . . Uralkodni akart szenvedélyén, mely, — mióta megnősült, — még hevesebben kényszerítette a megcsalt Verához, ki egészsége teljességében, rózsás arccsal, édes, csábító tekintettel járt el előtte!

Két éve mult már el nőülésének és az Isten haragja csak nem akar elmúlni feje felől. — Pedig ném késik mindennap kérni az emberek gondviselőjét, hogy vegye el nyakáról ezt a szerencsétlen, nyavalyás asszonyt, kivel csak boldogtalanság az élete.

Milyen boldog lenne mindjárt! Felszabadulna a lenyűgöző iga alól és elvehetné feleségül a szeretett Verát, kit csak az anyja kedvéért hagyott volt el.

Ezzel a gondolattal van eltelve most is, hogy ott fekszik a súlyos kévéből rakott kereszt alatt.

Ma is ugy hagyta otthon, hogy alig szedte már a lélekzetet és mégis tovább nyulik élete fonala! . . . Mit akarhat vele a jóságos teremtő? Mit akarhat? . . .

És a mint elmerülve tündök mehez gondolataival, megkondul a harang szomorú bugással.

A fürdőzés módja is nagy befolyással van a gyermek testének formálódására. Mielőtt fürdőbe tesszük a kisdédet, kéznél legyen minden, a mi a felöltözéshez, kis testének megszáritásához okvetlenül szükséges. A szoba hőmérséklete a hideg évszakban soha se legyen kevesebb, 18 foknál Reaumur szerint, a víz temperaturája pedig legalább 27 fok. Miután a gyermeket levetkőztették, a testét egy melegített flaneltakaróba kell burkolni és szappannal jó tisztára mosni. Aztán ugy fektessük a kisdédet a fürdőbe, hogy egyik kezünkkel a tejét és a hátát támogatassuk másikkal pedig a lábcskáit fogjuk. Semmi esetre sem szabad a kicsinyt derekánál fogva a vízbe sülyeszteni, mert a legcsekélyebb nyomás is belső sérelmet okozhat. Mielőtt a víz tetemesen lehülne, kivesz-szük a gyermeket a fürdőből és meleg flaneltakaróba burkoljuk, mely puha vászon lepedővel van bélelve. Óvatosan, minden nyomás mellőzésével száritjuk meg a testét és ahol a bőrön sebesedés mutatkozik, bekenjük vazelinnel, vagy coldcreammal. A puderozást mellőzzük, mert annak nincs semmi haszna.

Az öltöztetésnél hasonló óvatossággal járjunk el. Ne emeljük fel hirtelen a gyermeket és ne forgassuk a maga tengelye körül. Legjobb, ha a lábcskáit fölemeljük, a felső testét pedig ugy, ha a fejét és a derekát támogatják.

Aki így ápolja gyermekét és azonfelül a megfelelő táplálékban is részesíti, nemkülönben sokat küldi a friss levegőre, — természetesen az időjárásnak megfelelő ruházatban — az ugy gondozza, hogy a testi fejlődésnek minden lehető módját megadta.

Bordás szívéhez valami önkéntelenül besurrant jó érzés furakodott. Lihegve, erősen dobogó szívvel ugrott fel és mintha titkos ösztön kényszeríténé, kiszalad a buza-táblából fel az országutra s futva megy a falu felé.

— Bizonyosan megszánta az Isten valahára. Elég is volt ennyi a szenvedésből! . . . Ideje már, hogy kikerüljek a gyötrelmes helyéről! — gondolta. De miért nem üzentek, ha meghalt? . . . Ha nem szerettem is, meg-bocsátok neki! . . . Nem haragszom már, csakhogy elváltott tőlem! . . . Még meg is gyászolom három hétig! . . .

Üzte a vágy, hogy minél előbb bizonyosat tudjon. Arcza kipirult és az izzadság kiverte homlokát. Nem törődött most semmivel, csak futott tovább! . . .

Oly messze volt most az a falu! . . . Nem győzte várni, hogy az országuton érjen haza. Letért egyik barázda-uton s a Tisza partján haladt tovább a falu felé, melynek hegyes, csillagos tornya, fehérre meszelt falai barátságosan intettek felé.

A harangok zugtak, Éppen összehuzták már mire elérte a révészházat. A bizonytalanság oly hevesen ostromolta keblét, hogy nem várhatta be mire hazaérkeznek. Benyitott a vén révészhez, hogy bizonyosat tudjon tőle.

A vén ember dörmögve ült a ház közepén s kiterített hálóját igazgatta, mely a közepén szét volt téve.

— Miklós bácsi! — kérde Bordás a legnagyobb foku izgatottsággal, mondja csak kinek harangoznak?

— Hát hol jártál te öcsém, hogy még!

Az ősz kigyó.

Mikor az Atya-Isten — önök persze sokkal fiatalabbak, hogysem emlékezniék rá, — megtudta, hogy Adám és Éva az ő határozott tilalma ellenére is evett egy almának a gyümölcséből, borzasztóan megharagudott, s azt hiszem, hogy ezt minden kertész nagyon természetes dolognak is tartja.

Behívatta a napi szolgálatra berendelt arkangyalokat.

— Uraim, — szólt az Ur a haragtól elfojtott hangon, — legyenek szivesek a park rácsai közül kivezetni ezt az urat és ezt a hölgyet, s ha esetleg látnák, hogy ezen a környéken csavarognak: döfjék beléjük lángoló kardjukat.

A bűnösök alázatos magaviselete épen nem hatotta meg az Örökkévalót. Ugy beszélt Adámmal, mint a legutolsó gonosztevővel s büntetéssel sújtotta: megparancsolta neki, hogy dolgozzék.

Majd Éva felé fordult a Világ-egyetem nagy Építőmestere, s ezt a rettenetes büntetést szabta ki rá:

— Fájdalommal fogsz szülni!

A szerencsétlen Éva, aki mint hölgy eddig csak udvariassághoz és kíméléhez volt szokva, egész testében megremegett, mikor ezt a kegyetlen ítéletet meghallotta.

Két arkangyal kardot rántott, s végrehajtotta a büntetés első részét: a parkból való száműzést.

Mikor a mindenható egyedül maradt s épen át akarta magát engedni nagy fájdalomának, — egyszerre éles, gunyos kacagást hallott.

Az Ur megfordult s látta, hogy egy gaultheria procumbens, egy pompás kigyó csavarodik a tiltott almafa törzse körül. A kigyó, az egész büntény értelmi szerzője, meglehetősen kacagott, mikor látta, hogy a műve mennyire sikerült. A szó szoros értelmében a hasát tartotta nevetésében.

A Mindenható dühösen rákiáltott:

— Ah te nyomorult féreg!

És — ha hinni lehet a szent könyveknek — példás büntetéssel sújtotta a kigyót

nem is tudod az ujságot? — mordult rá a vén ember.

— Hajnal óta künn vagyok a mezőn.

Nem járt ott egy lélek sem. Ugye, hogy a feleségem?

— A feleséged? ... Hehehe! ... Az biz' a Kaczor Vera! Egy órával ezelőtt huztuk ki a vízből. Beölte biz' az magát a Tiszába! Vigye az ördög a dolgát, széjjelszakadt a hálóm is miatta!

A derék természetű, erős izmu Bordás János megrázkódott, mintha villám ciklázott volna végig testén. Azt sem tudta, miképpen fordult ki a vén révész házából. Az a borzasztó hír egész valójában lesújtotta. Hát lehetséges?! Meghalt az egészsége teljességében levő, szerelemreméltó Vera!

A lelket égető kín beüldözi a Tiszába. Az a beteg, nyavalygó teremtes meg él tovább az ő gyötrelmére, keserűségére! Hej, nagy harag az Isten haragja!

Megállott az utca közepén, megsimogatta kavargó gondolatokkal telt fejét reszkető kezeivel és felnézett az égre gyülőlettől szikrázó szemekkel:

— Te ölted meg! ... A te haragod sújt engem! ... De ha te megölted őt, én meg azt ölöm meg! ...

Szívében háborgó érzelmekkel, lelkében mélyen elborulva futott végig az utcán a háza felé. Izmos öklei össze voltak szorulva és szeméből vad harag villama fénylett ki.

Az utcán járó-kelők néztek utána csodálkozó arccsal, hogy talán megboldult!

is, minden ivadékával egyetemben. Kimondotta rá ugyanis, hogy időlen időig a földön fogsz csuszni!

Hason fog csuszni!

Es valóban, ahány természettudóst csak megkérdeztem, mind azt állítja, hogy minden féle kigyófaj a földön csuszik még a mai napig is!

Semmiféle más módon nem tudja a helyét változtatni s nem bír sétálni, csak úgy ha a hasán csuszik.

... Van azonban ebben a dologban valami, ami engem gondolkozóba ejt.

Hogy a kigyó a hasán csuszik, minden kétséget kizáró biztossággal megállapított természeti tünemény.

De vajon ez a hitvány állat az eredendő bűn elkövetése előtt mi módon jutott egyik helyről a másikra, ha a helyét változtatni akarta?

Nincs egyetlenegy lába se: így tehát járni nem járhatott.

És mivel nem volt szárnya se, vajon hogyan repülhetett volna?

Tehát hogyan járt-kelt?

Ez nagy természettudományi kérdés, mely megoldásra vár.

— Az upsalai egyetemen az állattan tanára, ha esetleg előfizetőink közé tartozik, talán kötelességének tartja ezt a kérdést megtejtetni?

Vagy a buenos-ayresi múzeum őslénytani osztályának a praeparátora, ha esetleg meg szokta vásárolni lapunk egyes példányait, fölvilágosíthatna bennünket ebben a bonyolódott ügyben?

Lapunkban sokkal kevesebb hely jut a természettudományi kérdések fejtegetésének, hogysem mi személyesen foglalkozhatnánk ezzel a fontos kérdéssel.

Alphonse Allais.

A milliárdos szeszélye.

— május 14.

Vanderbilt Kornélról, a híres amerikai milliárdosról az alábbi érdekes történetkét olvassuk egy párisi újságban:

Vanderbilt, Európában utaztában el látogatott a belgiumi Brügge-be is, ahol az összes múkincseket megszemlélte. A csipke-muzeumban amerikai nábobhoz méltó tréfa jutott eszébe.

— Mit csinálna, kedves barátom, — mondta az őrnek, — ha barátaimmal megröhhannánk magát, hogy lebunkózzuk és elraboljuk a kincseit.

— Próbálja meg, — felelte a fakóarcu belga.

Az öreg egy csengettyűgombot nyomott meg és abban a pillanatban hat természetes gárdista toppant be.

— Láthatja uram, — folytatta csendes mosolylyal, — hogy minden eshetőségre gondoltunk.

Vanderbilt jót nevetett, azután mindenáron vásárolni akart a csipkékből.

— Nem eladók! — felelte büszkén az őrn.

A milliárdos erőszakoskodot, és amikor látta, hogy semmire se megy, akármilyen őrült összegeket ajánl is a kiszemelt csipkeért, a leghatározottabban kijelentette, hogy addig nem hagyja el a muzeumot, amíg nem kaphat a csipkéből. Az őrn nagyon meg volt akadva és a polgármesterért küldött utasításért. Ez pedig így felelt:

— Az idegennek semmi esetre sincs igaza, de az ilyen excentrikus gazdag emberekkel csinyján kell bánni; hozasson valamelyik ügyes csipkeverő asszonytól egy csomó csipkét: adja el Vandérbirtnek, minth a

a muzeum csipkéi közül valók volnának és a pénzt odaajándékozhatjuk a szegényeknek.

Az őrn csakugyan úgy is tett, Csakhogy újabb nehézségek merültek fel. Mikor egy pompás zsebkezdőt tett Vanderbilt elé, ez az árát tudakolta.

— Nyolczvan frank.

— Nem elég szép. Drágábbra van szükségem! — akaratoskodott az amerikai.

Ekkor az őrn más mintáju, de az előbbi minőségű csipkekezdőket rakott eléje.

— Ezeknek darabja ötszáz frankba kerül.

— Gyönyörűek, — kiáltott Vanderbilt. Ezeket megtartom.

És meg is vásárolta valamennyit. Brügge város szegényei pedig váratlanul jókora összegű könyöradományhoz jutottak a milliárdos szeszélyéből.

Szőkevény elmebajosok.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, máj. 14.

Négy évvel ezelőtt történt, hogy egy duhaj kőműveslegény, Petrovics József agyon szurta Antal lovasrendőrt. A gyilkost elfogták, de még sem került a törvényszék elé, mert az orvosszakértők őrülnék nyilvánították.

Éz a veszedelmes ember már ötször megszökött az őrülnék házából, az Angyalföldről, csak olyan könnyű szerrel, mint Nagykállóból és a Lipótmezőről. Néhány héttel ezelőtt az Angyalföldről tünt el, de egy bátor rendőr elfogta a Mátyáshegyen, a Petre-zselyem-féle házban, a hol több csavargóval meghuzódott.

Késsel, revolverrel támadták meg a rendőrt, a ki azonban mégis kézrekerítette Petrovicsot. A főkapitány akkor jelentést adott ki az esetről s az orvosszakértők véleményét mellőzve, azt mondta, hogy Petrovics nem elmebajos, hanem szimuláns. Azóta a Lipótmezőn őrizték Antal rendőr gyilkosát, külön czellában, a melynek vasajtaja és erős rostélyos ablaka szinte lehetetlenné tette újabb szökését.

Tegnap hajnalban azonban hatodszor is megszökött Petrovics. — Valahogyan fűrészt, vagy ráspolyt kerített, eltávolította ablakáról a vasrostélyt s kimászott a tolyosóra, majd leereszkedett a kertbe. Betörte a raktár ajtaját s elegáns ruhába öltözködött, még sétatálcát is lopott.

A mikor ezzel elkészült, létrát támasztott a magas kőfalhoz s kimászott az utra. Éppen hogy földet ért a lába, a mikor Vagola Sándor őrn, a ki az utolsó pillanatban észrevette a szőkevényt, megragadta. Petrovics, a ki még mindig kezében tartotta a néhez ráspolyt, hirtelen fejbevágtá vele az őrt. A szerencsétlen ember bezuzott koponyával eszméletlenül összeesett, a mire a szőkevény tovább állott. A rendőrség egész sereg detektivet mozgósított, hogy kézrekerítse.

Egy másik elmebajos ember is sok dolgot adott már nemcsak a budapesti, hanem a külföldi rendőrségnek is: Reichelt Pál bajorországi születésű szabólegény a híres templomfosztogató. Nyugat-Európa minden nagyobb városában követett el már betörést de mindig kikerülte a börtönt, mert elmebajosnak nyilvánították.

A berlini, bonni, kölni és bécsi őrülnék

házából azonban rendre megszökött. Tavaly ősszel, miután kifosztotta az ó budai és erzsébetfalvi templomokat, el akart lopni egy kis szobrot az epreskert-utcai művésztelepről, de egy rendőr tetten érte. Be akarta kísélni a veszedelmes embert, de Reichelt revolverrel lelőtte a rendőrt s megszökött. Még aznap elfogták. Sellin Pálnak vallotta magát, de a rendőrség kiderítette személyazonosságát. A lipótmezei örültek házába csukták, a honnan azonban hamarosan megszökött. — Egy darabig a főváros környékén rejtőzködött, aztán bemerészkedett a városba s állítólag ő tört be az erzsébetvárosi új templomba.

Egy héttel később már Bécsben volt, a hol letartóztatták. A törvényszéki fogházból leveleket irogatott a hatóságoknak. A levekben összehasonlítja magát I. Vilvos merényletjével, Hödellemel és Umberto gyilkosával, — Brescivel.

Azzal fenyegetődik, hogy ha kiszabadul olyat tesz, hogy az egész világ emlegetni fogja nevét. — A törvényszék most döntött Reichelt sorsában. Az orvosszakértők szerint nagyzási és üldözési mániában szenved s a törvényszék ennek alapján megszüntette ellene a több rendbeli betörés miatt indított eljárást. Az örültet ki fogják szolgáltatni Bajorországnak.

N A P I H I R E K

— **Hajdúvármegye közgyűlése.** Tegnap délelőtt Hajdúvármegye köztörvényhatósági bizottsága rendes közgyűlést tartott. Dégenfeld főispán elnökölt. A mintegy 100 pontból álló tárgysorozatot délig letárgyalták. Az alispáni jelentést tudomásul vették. Több miniszteri rendeletet hirdettek ki. Belépett a vármegye a gazdasági cseléd és munkás betegsegélyező pénztárba 200 koronával, mint alapító tag. Gyors egymásutánban tárgyalták még le a hátralevő pontokat, melyek között nagyobb jelentőségű nem volt, úgy hogy a gyűlés déire véget ért.

— **Báró Fejérváry gyöngéikedik.** Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter a Ludovika Akadémia ünnepségén kissé megbűlt és e miatt kénytelen a szobában maradni. Egészségi állapota mindazonáltal nem ad okot aggodalomra. Junius második felében a miniszter Karlsbadba fog menni, hol nyaranta üdülni szokott. — A honvédelmi minisztert Jászberény városa nagy lelkesedéssel díszpolgárává választotta. Ezt a határozatot azonnal megtáviratozták báró Fejérváry-nak, aki táviratban köszönte meg a megtiszteltetését. Általánosán feltűnt, hogy gróf Apponyi Albert intum hívei a városi közgyűlésen ez alkalommal nem vettek részt.

— **Máv altisztek táncmulatsága.** Sikerült nek ígérkező táncmulatságra készül jövő hó 1 én a helybeli máv. altiszti kör. A rendezőség, mely mindent elkövet, hogy az esztély minél fényesebb és élvezetesebb legyen — a következő szövegű meghívókat küldte szét: Meghívó. A debreczeni m. á. v. altiszti kör által saját könyvtára javára 1901. év június hó 1 én szombaton a nagyerdei »Dobos pavillon« táncstermében rendezendő zártkörű nyári táncvizalomra melyre kívül czimzett urat és b. családját tisztelettel meghívja a rendezőség. Belépti díj: személyenként 2 korona, család jegy (3 személyre) 4 korona.

Kezdeté este 8 órakor. Jegyek este a pénzárnál válthatók. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak. Meghívó kívánatra előmutatandó. A rendezőség ezuton is felkéri mindazokat, kik meghívót nem kaptak és arra igényt tartanak czimüket sziveskedjenek beadni: Kör helyiség Corsó palota földszint

— **Barnum Nyíregyházán.** A tőlünk el távozott Barnum Nyíregyházán ütötte fel sátorát, hogy ott is bemutassa bámulatos művészetét. Mint értesülünk, ez a látogatás nagy ribilliót csinált egész Szabolcs vármegyében és oly forgalmat eszközölt Nyíregyházán, minőre megkopaszodott fejű öregek sem emlékeznek. A város kereskedői és iparosai busás bevételt csináltak e napon, mert a messzevidékről beözönlött nép nagy bevásárlást csinált. Hogy mily nagy lehetett a forgalom, kiszámíthatjuk abból is, hogy egy taligás, ki husz krajczárért szokott a vasutól a városba szállítani az utazókat kilencz forintnál többet szedett be e napon. A városba élénk, pezsgő élet uralkodott. A sok vidéki délután a Barnum-cirkuszt töltötte meg, este pedig a színházat, úgy, hogy Barnum cirkusza ottléteből Komjáthy is szép hasznot húzott.

— **A »Debreczeni Zene egyesület«** újabb alapító és pártoló tagjai lettek: Némethy János hentes alapító. Pártoló tagok lettek: Jámber János, Szendrő Sándor, Dr. Nagy Kálmán, Morvay Sótér, Bazsek Lajos, Szutor Károly, Tolvaj András, Blaskovits Mihály, Bánóczy Alajos, Dr. Király Péter, Király János, Dr. Magoss György, Molnár György, Márk Endre, Tóth Gábor, Hasenöhrl Alajos, Dr. Boldizsár Kálmán, Szombathy János, Dr. Hegedüs Jenő, Bikfalvy János, Turay Farkas, Csáthy Ferencz, Csanak János, László Albert, Dr. Benedek János, Schmidt Sámuel, Party Ferencz, Kiss Adolf, Löfkövi Márton, Nagy Gyula, Franczy Gyula, Dr. Czako Zsigmond, Vecsey Imre, v. tan. Nagy József, Leskó István, Dr. Szentés Zsigmond, Dávid István, Berger Jenő, Fésüs Lajos, Hajdu Károly, Géressy Kálmán, Pongrácz Gyula, Schwarcz Ignác, Schwarcz Adolf, Riesz Henrik, Kövy Lajos, Sesztina Lajos, Rickl Antal, ifj. Böszörményi Pál, Botos András.

— **Az esküdtszéki tagok összeírása.** Az esküdtszéki szolgálatra képesített férfiak házankénti összeírása a mai nap folyamán megkezdett. A közönség tájékozásául az összeírók neveit kerületenként alább tudattuk: Csapó utcai kerületben: Dull József, Zöld József, Péterfia kerületben: Hegedüs György, Katona Antal. Hatvan utcai kerületben: Csathó János, Széll Géza, Dusa István, Mendelovits Adolf. Piacz-utcai kerületben: Salkovics Mihály, Morvai Károly, Maday Dezső, Morvai Ferencz. Varga-utcai kerületben: Balog Ottó, Lőrincz Gyula, Lengyel Lajos, Bartók Miklós. Kossuth-utcai kerületben: Raics Gyula, Kemény Árpád. Az ellenőrzéssel az egész város területén Mihalovics Gyula városi tisztviselő ur bízott meg. Ez uton is felkéri az összeíró bizottság a város közönségét, hogy az összeírással megbízott egyéneket munkájukban az adatok helyes kimondásával támogatni sziveskedjenek.

— **Lopott baromfiuk.** Tegnap reggel a főtéren egy munkás ember 9 tyukot kínál megvételre. Egyik kofa megis vette, de feltűnt a tyukok olesósága. A vételt megbánta, visszakérte a pénzt, amit a napszámos vissza is adott, de otthagya a tyukokat is. A kofa a tyukokat felvitte a rendőrséghez, hol tulajdonosa átveheti.

— **Elismerés Tóth Andrásnak.** A mi kitűnő szobrászunkat Tóth Andrást nagy kitüntetés érte A Budapesten levő mezőgazdasági kiállításra felküldte „Pányvavető csikóst“ és a remek szobrot a király ő felsége is megdícsérte. A P e s t i N a p l ó értesülése szerint ugyanis Debreczen város kiállításánál bemutatták ő felségének Komlóssy Ártur helyettes polgármestert. Érdekkel nézte a debreczeni népeletet. A híres ötös láttára megszólalt:

— Ezen már magam is jártam.

Tetszett neki Tóth András debreczeni szobrásznak pányvavető csikóst ábrázoló műve s azt mondta, hogy azt érdemes volna sokszorosítani.

— **Csakugyan így fogják a lovakat?** — kérdé ő felsége.

Éz a legfelsőbb elismerés nemcsak Tóth Andrásnak, de magának Debreczen városnak is méltó és igen öröme szolgálhat.

— **Sieszta az aszfalton.** Tóth Istvánné a rendőrség előtt ismer nótárius csavargónó tegnap délelőtt annyit be talált szedni a jóéle szeszből, hogy elhagyta jártányi ereje s a Kossuth utcán végig teküdvé a gyalogjárón itt aludta déli álmát. Végre is a rendőrök távolították el az eleven közlekedési akadályt s bezállították a bűnügyi osztály börtönébe.

— **Leégett istálló.** Nagy tűz pusztított tegnapelőtt éjjel — mint h. nánási levelezőnk írja — N o v á k Lajos ottani gazdaember tanyáján. A tűz az istálló padlásán keletkezett s mire észrevették minden oltási kísérlet hiábavaló volt, s szerencse, hogy a benne lévő jószágokat kellő időben ki tudták vezetni. A kár több mint 3000 korona. Hogy mi okozta a tüzet; a vizsgálat lesz hivatva kideríteni.

— **Brutális férj.** Boroszlóból sürgönyzik a következő megrendítő esetet: A tarnowitzi kerületben fekvő Reptenben e hó 11-dikén Mazur, 24 éves munkás a fizetségnél 30 márka helyett csak 15 márkát kapott, azzal a megjegyzéssel, hogy a másik részt neje kapja, mert nejét éhezeti. Mazur dühében revolvert vásárolt, nejét agyonlőtte s anyósát a revolver agyával agyba főbe verte. A gyilkos ezután megszökött.

— **Ez is enyhítő körülmény!** A budapesti büntető törvényszék ma egy Jupiter Márkus nevű öszerezest vont felelősségre azért, mert tolvajoktól lopott árukat vásárolt. Mikor Bakonyi Kálmán elnök megkérdezte a vádlottat, hogy mit hozhat föl mentiségére, az öszerezés a mellére ütve kérte:

— Tessék figyelembe venni, hogy én egyenesen Jupitertől származom.

A bíróság azonban ezt nem vette enyhítő körülménynek, mert a törzskönyvből megállapították, hogy a vádlott nem származik Jupitertől, az apját ugyanis még Schwarzkopfnek hívták. Polányi alügyész indítványára az öszerezest két heti elzárásra ítélték. Jupiter telebbezett.

— **Emlékek.** Azok közt a dolgok közt melyeket el szoktak emlékül tenni, a hajfűrtől a zsebkendőig mindenfélét lehet találni. De hogy söröskancsókat vittek volna el emlékül valaha, erre nem emlékezik a világtörténelem. Most történt meg először Bonnban, hol a német császár fia tanult, hogy hatszázötven söröskancsót vittek el a vendégek emlékeül annak, hogy a császár és a fia velük egy asztalnál ivott. A Borussia diáktestület, mely az ünnepet rendezte, most barátságosan felszólítja a vendégeket, hogy vagy hozzák vissza az emléket, vagy küldjenek be érte egynegyedik márká váltásdíjat.

— **Jótekonyczélú műkedvelő előadás.** Május 27-én Pünkösöd második napján, táncszíni társasággal egybekötött jótekonyczélú műkedvelő előadást rendez a Lelencz ház javára a helybeli iparos ifjusághól alakult műkedvelő társaság a Margit fürdő dísztermében, mely alkalommal színre kerül a Sárga Csikó. Eredeti népszínmű dalokkal 3 felvonásban. Irta Csepreghy Ferencz. Rendező: Dianicska Agoston. Személyek! Bakaj András jómódu paraszt gazda Remeicz Imre, Erzsike a leánya Zöld Mariska, Csorba Márton, csikósigazda Pajtás Béla, Agnes a felesége Szabó Juliska, Laci, fiok Rigó Lajos, Gelecséri pusztabíró Holló Imre, Peti a fia Szaladits Jenő. Harasztos kántor Fehértay István, Boltos Iczig Grossman Albert, Csárdás gazda a Hólyagosban Tóth Miklós, Bogár Imre betyár Varga József, Szunyogh, vén betyár Renner Adolf, Gazi, sánta, Bagó, vak koldusok Kólozsvári Mihály, Böske Papp Teréz, Kecskésné Rakovits Szeréna, Trézsi Bösörményi J. Pista Kerekes József, Ferke Harangozó Imre, Zsuzska Halász Mariska, Hegedűs, Bögös, Klarinétos, Kontrás falusi cigányok Tóth Sándor, Kroh Vilmos, Goldstein Adolf, Szabó Sándor, Egy pandur Bodó Sándor, Egy parasztagda Klein Sándor, Egy asszony Gyenge Eszti, egy leány Martinyi Margit. Nép. Betyárok. Pandurok. Történik az 1. felvonás Tüskésen, Bakaj házánál, a 2. felvonás Sárreten, Csorba Márton házánál a 3. felvonás a Hólyagos csárdába és Tüskésen Bakaj András házánál. Ezt szavallat előzi meg! »A szökevény« Irta Tömérdek. Előadja: Ferke Gyula. Helyárak! I ső rendű üllőhely 2 kor., II od rendű üllőhely 1 korona 60 fillér, III ad rendű üllőhely 1 kor. 20 fillér. Állóhely 60 fillér. Az előadásnál Kiss Béla jóbiru zene kara működik közre. Az előadás után tánc, melyre külön jelvények 60 fillérért váltandók. Színlap a pénztárnál 20 fillérért kapható. Táncrendező! Schaf János, táncztanító. — Előadás után a kisvonaat közlekedik. Az előadás kezdete este 8 órakor. Jegyek előre válthatók: Schaf János táncztanító urnál, Andresz Kálmán, Ivanovics Antal és Dianicska Agoston urak fodrász üzletében. Prelovski András férfi szabó üzletében és az összes szereplőkénél, az előadás napján a pénztárnál. Felülhizetések köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak. Az érdekesnek ígérkező műkedvelő előadásra e helyen is felhívjuk a figyelmet.

— **Vetélytársak általi meggyilkolt vőlegény.** Talp községben a legénységétől bucsuzott nagy vígan Novák György. Volt oka a vigaságra, mert menyasszonya Gavra Vazulnak, a község leggazdagabb földesgazdájának szép felesége leánya volt. Nem csoda, hogy sokan irigyelték szerencsését. Három vetélytársa — mindhárman szelistevei legények — ráesett és mikor a bucsulakomáról hazafelé ment, — megrohanták. Kettő tartotta, a harmadik pedig agyonszurkálta. A gyilkosokat letartóztatták. Gaztetüket beismerték.

— **Emberevő házaspár.** Prassdorfban a Dratuscha-házaspár meggyilkolta egyetlen gyermekét, holttestét a kemenczébe megsütötte és aztán megette. Így írja le az esetet a Marburger Zeitung. Az emberevő házaspárt vasraverve vitték Grácba.

— **A regény vége.** Szegeden történt az alábbi érdekes eset: Egy szép, szőke uri leány került be a rendőrséghez. Zokogva mondta: — Hallgattam a papára, óh én szerény!

— És mi történt? — kérdezte a kapitány a sápadó szőketől, akinek könyben uszott két szemé pillája.

— Az egy egész regény. — A papa azt mondta, menjek férjhez. a mama azt mondta, ne menjek. Én a papára akartam hallgatni.

— És férjhez ment?

— Csak akartam férjhez menni. De...
— Mi történt?
— Ákos megszökött.
— És miért szökött meg kegyed?
— En pedig utána szöktem...
— Folytassa kérem.
— Rá is akadtam, találkoztunk. Azt mondta, szeret, sohasem hagy el, soha... soha... És két nap múlva megint elszökött. A nyomorult...

A regény vége:
A kisasszonyt kényszer utlevéllel hazatovábbították, miután Ákos nemcsak a szívét, hanem a pénzét, sőt a karpereczét is elvitte.

— **Nem rossz.** Az ifju bocher megmondhatatlanságot csinált, mert mikor imádkozott a talisz a vállán volt, olyat tett, amelyet jól nevelt bocher ilyenkor a világeret sem tesz. Azt cselekedte ugyanis, hogy az imádkozást abbahagyta s a talisszal a vállán egy szép leány után futott. Hogy miért futott a leány után, azt nem jegyezték föl, de nem lehetetlen, hogy csókról volt szó, amit az kap, aki a leányt leghamarább utóléri. A bochert persze bevádolták s a rabbi mélyen megbotránkozva konstatálta, hogy az olyan bocher, aki a lány után imádkozás közben szalad, gonosz, igen gonosz. A rabbi azonban a bochert még sem ítélte el, mert a ficzkónak védelmezője akadt, aki azt mondotta, hogy ellenkezőleg áll a dolog. A bocher ugyanis nemcsak nem gonosz, de jámbor és istenfélő, mert mikor a lány után szalad, a talisz akkor is a vállán van és akkor is imádkozik.

— **Kerjen szolvai gyógyvizet!** Hatásában páratlan! Kőszvény, hólyag és vizeleti szervek bajánál, vesébajoknál, cukorbetegség, húgyhomok, epekő; a torok és tüdőszervek bántalmainál, étvágytalanság és gyomorbetegség ellen kiválóan ajánlja. Kellemes, üdítő ízű, borral vegyítve kitűnő: Előkelő orvosok nyilatkozatai szerint páratlan gyógyhatású. Dr. Bókai Árpád egyetemi tanár egyik felolvasásában úgy nyilatkozott, hogy a szolvai viznek kellene dominálni bel és külföldön egyaránt. Dr. Kéti Károly egyetemi tanár különösen a gyomor, bél és vese bajoknál ajánlja a szolvai gyógyforrást. Dr. Than Károly egyetemi vegytanár szerint a szolvai gyógyforrás négyeszer koncentráltabb, mint a giesshübli. A szolvai víz tehát inkább gyógyviz. Dr. Bossányi Béla, a budapesti Szt. Lukács fürdő főorvosa — egyik művében — a szolvai vizet kiváló gyógyhatásánál fogva páratlannak mondja. Dr. Widerhofer bécsi egyetemi tanár, udvari tanácsos, a szolvai víz kitűnő hatását különösen a légutak hurutos bántalmainál tapasztalta. Számos orvosi elismervény! Állandó orvosi felügyelet és ellenőrzés. Kapható minden ásványvízkereskedésben és az uradalmi ásványvízek hérlőségénél Szolván (Bereg megye), Prospektusok — kívánatra — ingyen és bérmentve.

Táviratok.

Országgyűlés.

Budapest, máj. 14.

A képviselőházban ma kezdtek meg az összeférhetetlenségi törvényjavaslat részletes tárgyalását. — Már az első szakaszánál ajánl Csávolszky módosítást. Azt ajánlja, mondassék ki az egyetemi tanárokról az inkompatibilitás.

Széll Kálmán a budapesti egyetemi tanárokról nézve nem fogadhatja el a módosítást, mert ez csökkentenné a képviselőház nívóját.

Polónyi: Hát a kolozsvári egyetemi tanárokról mért terjeszti ki az inkompatibilitást?

Széll Kálmán: Mert a budapestiek ráérnek a házba eljárni, de a kolozsváriak nem tudnak mindkét kötelességének eleget tenni. Madarász József: Nem kell az egész javaslat, mert az összeférhetetlenekből alakult ház jó törvényjavaslatot nem hozhat.

Széll Kálmán indítványára ezután az ülést fél órára felfüggesztik a főrendiház ülése miatt, hci az Adria javaslatát tárgyalják.

Elhunyt takarékpénztári igazgató.

Budapest, május 14. (Saját tud.) Steiger Gyula a hazai takarékpénztár volt elnöke elhunyt.

Rotschild a csárnánál.

Budapest, május 14. (Saját tud.) Pétervárról jelentik, hogy a czár tegnap fogadta Rotschild Edmond bárót, kivel részletesen megbeszélte az orosz-francia pénzügyi fransakciót.

Francia foglalás Kinában.

London, május 14. Párisból jelentik, — hogy a francia kormány Delcassé megérkezése után elhatározta, hogy Júnán kínai tartományt elfoglalja. Erre a célra mindenek előtt kiépíti a tonkingi határtól a fővárosig vivő, hatszáz kilométer hosszú vasutat, a melyre már évekkel ezelőtt megkapta a koncessziót.

London, május 14. A Times jelenti Sanghaiból tegnapi kelettel: E hónap 4-én császári ediktumot adtak ki, amely a csusai mézszárla sokkal kapcsolatban kiszabott büntetéseket mondja ki. Licutang, cekiangi kormányzót és Pao tábornok taotáját megfosztották hivatalától. Jungcsinget a tartomány kincstárnokát éteftogytig tartó kényszermunkára, Csout a testőrség kapitányát pedig fejtételre ítélték. A főbb rangú mandarinokra kiszabott enyhe büntetés semmiképpen sem megfelelő megtorlás angol férfiak, asszonyok és gyermekek brutális legyilkolásáért és Sanghaiban nagy a fölháborodás a miatt, hogy az igazi bűnösök elkerültek a büntetést.

Délafrikai háború.

London, május 14. A Standard nak egy Pretóriából e hónap 11-én kelt távirata szerint a büroknak még táborban álló egész hadereje minden vereség és veszteség és ellenére még 16,500 emberről rug s újra jelen tékeny erejű kommandókba egyesül, nevezetesen abban a háromszögben, melyet Trausvaal keleti része alkot, továbbá nyugaton. A büroknak van még néhány ágyujok és lőszerkészletük is. A Daily Mail Pretóriából arról értesül, hogy Devett ismét megkezdte hadműveleteit. Állítólag ismét átlépett a Vaal folyón s kéteznél több emberrel benyomult Transvaalba.

Durban, május 14. Botha neje ma a Dunvegan Castle fedélzetén Európába utazott. Botháné Kitchener lord beleegyezésével teszi meg ezt az utat, hogy Krüger elnöknel a békekötés érdekében érvényesítse befolyását.

Tőzsde.

— Goldstein Mór debreczeni bankiroda tudósítása.

— Esti zárlat, —

Buza	» májusra . . .	—
»	» októberre . . .	7.56
Rozs	1901. októberre . . .	6.67
Zab	1901. októberre . . .	5.68
Tengeri	1901. májusra . . .	5.22
»	» júliusra . . .	5.28

Irányzat lanyha.

Amerika 1 ccenttel, Berlin háromnegyed márkával magasabb.

Népszámlálás eredménye.

Debreczen, május 14.

A Magyar Tudományos Akadémia ülésének első felolvasója Vargha Gyula népszámlálás eredményéről tartott felolvasást, követve azt a régi hagyományt, hogy a statisztikai hivatal igazgatója az akadémia előtt szokott beszámolni a nagy, fontos statisztikai művelet eredményéről.

Visszapillantást nyújtott Magyarország népszaporodásának általános menetéről az 1787-iki József féle népszámlálás óta. Konstatálta, hogy hazánk népessége távolról sem szaporodott a száz évet meghaladó időszak alatt oly nagy mértékben, mint az erőteljesen fejlődő európai nemzetek: az angol, a német, a svéd, a norvég. Örvedetes azonban, hogy a múlt század közepe óta népszaporodásunk erőnyösebben alakult, mint a XVIII. század utolsó tizedében s a XIX. század első felében.

Még örvedetesebb, hogy azok az hullámzások, melyek a népszaporodás tekintetében a XIX. század második felének három első három évtizedét jellemezték, kedvezőbbre fordult egészségi viszonyaink folytán megszűntek s a legutóbbi két évtized alatt már a népszaporodás egyenletes és normális volt. 1890-től 1900-ig a magyar birodalom népessége kerekszám 10 százalékkal növekedett, míg 1880-tól 1890-ig közel 11 százalékkal.

Valamivel tehát a legutóbbi évtizedben gyengébb volt a népszaporodás, de főleg azért, mert Horváth-Szlavonországek népessége szaporodott sokkal gyengébben, mint a megelőző évtized alatt, a magyar anyaország ellenben csaknem változatlanul megtartotta a megelőző évtized szaporodási arányát. Az anyaország egyes részeiben azonban nagyon eltérő volt a szaporodás, az ország közepe fejlődött legerősebben a székesfőváros fel szívő hatása folytán, leggyengébben ellenben a Duna jobb partja.

Itt találjuk az országnak egyetlen fogyó népességű vármegyéjét, Tolnát. De ezenkívül is vannak igen gyengén szaporodó vármegyék. Két külön összefüggő területet látunk igen gyenge népszaporodással, egy északi és egy délit.

Az északi Turóczczal és Árvával kezdődik, Sárossal és Abaujval végződik, a déli Somogy megyével kezdődve egész Temes megyéig tart. Még nagyobb a különbség az egyes járások között. Különösen feltűnő, hogy ugyanazon vármegyének különböző járásai között mily roppant eltérések mutatkoznak, így például Zalavármegyében a novai járás népszaporodása a 15 százalékot is meghaladta, a tapolczai járás népessége pedig meg is fogyott.

Mily okok idézték elő e népességnek ezt az ellentétes fejlődését, azt a népszámlálás anyagának részletes feldolgozása fogja megmutatni. Felolvasó ezuttal a természetes szaporodással hasonlította össze a tényleges népnövekedést. A vármegyei törvényhatóságokban — egy pár kivételével — a tényleges népnövekedés többé kevésbé alatta maradt a természetes szaporodásnak.

A különbséget részben városok vonták magukhoz, részben a kivándorlás emésztette föl. Jellemezte a felolvasó mind a két irányú vándormozgalmat, úgy a legutóbbi évtizedben, mint összehasonlítva a megelőző

évtized adataival. De rámutatott a természetes népszaporodásban mutatkozó kedvezőtlen jelenségekre is, a minő a születési arány csökkenése országszerte, egyes vidékeken pedig, főleg a Duna jobb partjának néhány vármegyében, az egygyermek-rendszer, mely kivált Baranyavármegyében két s égbecjítő állapotokat, a népességnek határozott megfogyását idézte elő. Ismertette a felolvasó a városi népesség szaporodását, szembeállítva a születés és halálozásából származó természetes szaporodást, azzal a felszívó hatással, melyet városaink a vidéki népességre gyakorolnak.

Végül részletesen foglalkozott a magyar szaporodásának fontos kérdésével. A népszámlálási anyag nemzetiség szerint feldolgozva még nincs, így tehát csak kombinálva lehet megállapítani, hogy lefolyt tíz év alatt a magyar ajkuak mennyivel növekedtek, mely szén mal emelkedtek.

Mint hogy azonban a magyar anyaország népessége 1890-től 1901-ig körülbelül annyival szaporodott, mint a megelőző évtized alatt, és nincs okunk feltenni, hogy a magyarság szaporodása csekélyebb lett volna az utóbbi 10 év alatt, alkalmazhatjuk ugyanazt a szaporodási arányt, melyet a magyar anyanyelvűek a megelőző tíz év alatt elértek.

Ez alapon kiszámítva, a magyar anyanyelvűek száma a magyar anyaországban 1900 december hó végén 8.452.000 egyént tett, vagyis a népességnek 50.62 százalékát. A felolvasó azonban nem elégedett meg ezzel a nagy általánosságban tett kiszámítással hanem járaskint is igyekezett megállapítani a magyarság számát az illető járás népességének általános szaporodási aránya szerint. Ez nagyon közel jár a magyarságnak tulajdonképpen természetes szaporodásához.

Az eredmény az, hogy míg a magyar anyanyelvűek országos átlagban 11.64 százalékkal szaporodtak, addig a nem magyar ajkuak szaporodása csak 8.66 százalékot tett. Ezen alapon kiszámítva nem érnők el ugyan az imént kimutatott számot, de a természetes szaporodáson kívül figyelembe kell vennünk a városi népességnél a magyarság erősebb terfoglalását, a mint azt Budapesten már számszerűleg megállapított pontos adatok alapján is ismerjük. Ha ezt a kétségtelen körülményt is tekintetbe vesszük, egész határozottsággal kimondhatjuk azt az örvedetes eredményt, hogy a magyar anyaország népességében a magyarajkuak már elérték az abszolút többséget.

CSARNOK.

A méregkeverők.

— Regény a népeletből —

Írta: **Szini Péter.**

XXIV.

Viszontlátás.

Ideje, hogy Makkos Borishoz, ki férje elfogatása éjelen örülten hagyta el házat s Makkos László által agyonütetve, a tóba vonszoltatott, — visszatérjünk.

Gulyás Miska, a csorbádi jegyző kocsisa

épen akkor volt hazatérőben Makkosról, hova nénye látogatására rándult ki.

A mint a tó szélén lépegetett, a holdvilágításánál két alakot látott haladni a tó felé, kik valami súlyos tárgyat emeltek.

A két alak csendesen beszélgetve haladt, mintha tettükben valami titkolni való volna.

Gulyás Miska jól tudta, hogy a Makkos kertje alatt vezet egy hid keresztül.

Gondolta hát, hogy ezek is arra fognak menni, azért hát nem távozott. Hirtelen arra sietett s a hid mellett megbújt a sásas közé, várván, hogy mitevő lesz a két alak.

— Ugyan mit akarnak ezek? — gondoló el.

— Nem jóban sántikálnak anyyi bizonyos!

Egyszere csak, a mint a két alak áthaladt a hid tulsó végére, éles sikoltás ütötte meg fülét s kevés pillanat múlva egy alakot látott visszafelé futni, kinek egy másik szüntelen nyomában volt.

Az alak, ki a mint jól tudjuk már, Kuvik Kata volt, segítségért kiáltozva szaladt végig a tóparton feltérülő szántóföldeken. Gulyás Miska, mihelyt arczczal volt felérőgtön megismerte.

— Ez aztán érdekes kezd lenni! — kaczagott fel Gulyás Miska. — Talán valamely szerelmi historia lovalta őket anynyira fel? . . .

Már csak bevárom a végét!

Ott ült a sásasban, s haligatta, hogy mikként sikoltgat Kuvik Kata.

— Fojtsd meg, fojtsd! Be jól teszed legalább egy gonosz lélekkel kevesebb lesz a világon! — gondoló Gulyás Miska. — Már bizony én csak nem megyek segítségére! Ha csináltátok a bajt, intézzétek el együtt!

Kikujt a sásasból hogy jobban lásson és elborzasztotta a mit látott.

Makkos László akkor ütötte agyon testvérét és helevonszolta a tóba.

Nagyot lecsacsant a víz és Gulyás Miska még jobban elborzadt.

— Ugyan ki lehetett ez, ki Makkos uramnak utjában állott? — kérdé magában. — Annyi igaz, hogy abból nem igen lesz ember többé!

Darab ideig várt még, hogy azaj elcsendesüljön s mikor látta, hogy Makkosék eltávoztak, elhagyta luhhelyét és odament, hol Makkos a tóba temetű Boris asszonyt.

— Már csak megnézem, hogy ki lehetett az Istenadta! — mondá Gulyás Miska.

Lehuzta csizmáját, belépett a tóba s keresni kezdé a szerencsétlent a vízben.

Nagy öröme hirtelen rátalált nem sokára s teljes erejével huzta ki a partra.

A víz csorgott ruhájáról a szegény Borisnak s fejből erősen folyt a vér.

Mozdulatlanul feküdt a földön, mint valami halott.

— Oh az átkozott Makkos! Hiszen ez Vályogné, a jó Boris asszony! kiáltott fel Gulyás Miska, midőn felismerte.

Vérző fejét hirtelen bekötötte egy ruhadarabbal s felemelte, hogy a víz kimenjen gyomrából.

Azután költögetni kezdé.

A halárravált Boris azonban nem mozdult.

Ugy feküdt ott a parton, mintha elköltözött volna belőle a lélek.

— Gulyás Miska nem tudta: mitevő legyen.

— Még derék lesz, ha itt talál valaki s aztán rám fogja, hogy én ütöttem agyon ezt az asszonyt! . . . De minek is avatkozom én ilyen dologba? . . . Van már elég a rovásom nekem is! . . . Legjobb lesz, ha visszadobom a tóba; ugyis meghalt már ez.

— Megragadta, hogy beledobja a tóba de akkor a szerencsétlen nő hörögni kezdett.

(Folyt. köv.)

Békecsik díjszabálzata.

	Két lova	ár
I. Napudvara.		
Egész napra, reggeli 7 órától esti 9 óráig	5	80
Fél napra, reggeli 8 órától d. n. 1-ig, vagy d. n. 1-től esti 9 óráig	3	50
		00
		2 60
II. Óraszámra.		
Fél órára	40	80
1 órára	80	80
Egy egész órára	80	85
Minden következő órára	40	41
Amennyiben az órák túl félórán v. kevesebb időre	20	20
III. Egyes járatokért.		
80 állapodás és visszajövet nélkül a város körzóján belül	50	08
IV. Meghatározott járatok.		
Temetéseknél (valláskülönbség nélkül), ha a végzettség a templomban történik, a temetőbe ki és vissza	8	30
A hártól egyenesen a temetőbe ki és vissza	1	20
A színházba menet	1	40
A színházról jövet	1	80
A hártól vasúti indóház vagy raktárhoz nap	50	50
menet vagy jövet kézi táskával	80	80
A békecsik mellé elhelyezett minden darab méltó után külön 10 krajczár díj jár.		40
A korcsolyázó, vagy csónakázó tóhoz, cukorgyár, légszivattyú, kertészeti egylet és gumalombhoz menet vagy jövet		60
menet és visszajövet egy órai várakozással	50	50
A nagyerdői fürdőházhoz, polgári vagy katonai lövöldéhez menet vagy jövet	80	80
menet és jövet egy órai várakozással	1	90
minden következő órára	1	60
útszó barom- és lovasúttérre oda és vissza egy órai várakozással	1	70
minden következő órára	1	40
katonai laktanyához és katonai kórházhoz menet vagy jövet	1	20
és visszajövet 1 órai várakozással	1	90
órára	1	80
	1	40

Nélkülözhetlen és felülmúlhatlan, hatásában csalhatatlan.
Világczikk, kivitel minden országba.

Chief Office 48. Brixton Road. London S. W.

A legmegbízhatóbb, legjobb s az egész világban dicsért és legkeresettebb háziszser a gyógyszerész

A Thierry balzsama.

Felülmúlhatatlan minden mell, tüdő, máj és gyomor bajokban, valamint minden belső betegségnél külsőleg a legeredményesebb

sebgyógyító szer.

Csak akkor valódi, ha az üvegen, az egész művelt világon bejegyzett zöld „APÁCZA” védjegy van és ha az ón elzáron a czög, valamint a szók: **Alllein echt** bepréssel látszik. Évi termelés bobizonyíthatólag 6 millió üveg. Postán bérmentes szétküldés, 12 kis üveg vagy 6 dupla üveg 4 korona. Egy próba üveg használati utasítással és a főraktárak jegyzékével 1 korona 2) fillér. — Szétküldés az összeg előzetes beküldése mellett

A Thierry centifolia kenőcse

(csodakenőcsnek nevezik)

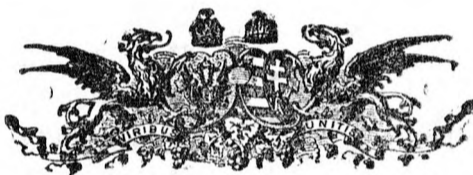
utólérhetetlen szívó erejű és gyógyhatású. Operációkat többnyire feleslegessé teszi. E kenőccsel egy 14 éves gyógyíthatatlannak tartott csontszut, utabban pedig egy 22 éves nehéz rákszerű bajt gyógyítottak meg. Antiszeptikus hatása és mindenféle gyuladásoknál, sebeknél gyorsan egyhíti és eloszlatja a fájdalmakat biztosan eltávolítja az idegen anyagokat. Egy tégely az összeg előzetes beküldése mellett 1 korona 80 fillér. Nagyobb rendelvényeknél olcsóbb. Kimutatható évi termelés 100.000 Tégely. Mindkét szerről egész könyvtár áll elismerő és köszönő iratokból, a föld minden országából rendezésre. Kérülendők az utánzatok és vigyázni kell a tégelyen beégetett czégre: „Apotheke zum Schutzen. gel des A. Thierry”. A hol főraktár nincs, ott direktre kell rendelni, nehogy hamisításokat szerezzenek be. A czim a következő:

Apotheker A. Thierry Fabrik Pregradában

Rohitsch Savanyukut mellett.

[A cs. k. állami hivatalnokok szövetségének szállítója.]
Contrektor of the War Office and The Admiralty, LONDON.

Cs. és kir.

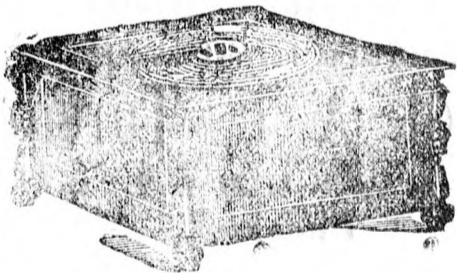

udv. hangszergyár.

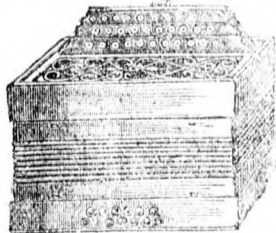
Sternberg Armin és Testvére,

Főraktár és iroda: Budapest, Kerepesi-ut 36.

Mintur-Ariston.

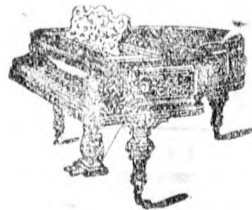

Ezen új találmányu bájos hangszere a legkedveltebb magyar vagy más nótákat elhuzhatja még az is, kinek fogalma sincs a zenéhez. Ára 8 fnt 50, a kóták darabja 25 kr.

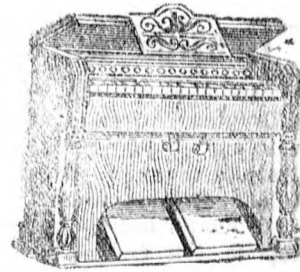
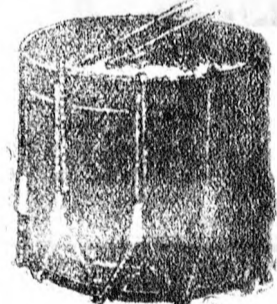

Kitűnő hangu harmonikák
3 frittól feljebb 4, 5, 6, 8, 10 fnt.

Iskolai hegedűk.

Dallama csengő, egyenlően tömör erőteljes hangu zongorák a legdusabb választékban.

Mindenütt kitűnőnek elismert, saját gyártmányu iskola, szalon és egyházi harmoniumok.

Erard, Feurich, Kern, stb. világhírű zongorák kizárólagos képviselője,

Képes árjegyzék: a) harmonikákról, b) mechanikai zenélő művekről és zenélő dísz tárgyakról, c) az összes egyéb hangszerekről mint hegedűk, fuvolák, czimbalmok, czitárák, harmoniumok, zongorák stbről ingyen és bérmentve küldetik, csak megnevezendő, hogy misféle hangszerről kívánatik az árjegyzék.

Vendéglősöknek zenélő automaták.

Üzlet áthelyezés.

Van szerencsém a t. közönség tudomására adni, hogy cipő, valamint férfi, s női divat-üzletünket mai naptól a

Piacz-utca 65. szám

ra, (Miklós-utca sarok). Czégely házba helyeztük át.

Raktárunkat a legújabb divatu árukkal dusan felszerelve, továbbra is a

LEGOLCSÓBB ÁRAK

mellett áruljuk.

Tisztelettel
Székely Jenő és Társa.

Házasságok figyelmébe!

A fővárosi előnyösen ismert

Fodor József

butorgyáros czég

segédraktárait hazlebontás végett a követő év negyedik (f. é. augusztus hó 1-ig) kiüríteni tartozik, a minél fogva elhatároza, hogy az óriási mennyiségben felhalmozott saját műhelyeiben készült butoratait u. m. teljes hálószobákat ebédlőket és szalonokat a fentnevezett időig önköltségen árulja.

Elárusítási telep kizárólag:

V. Nádor-utca 2. sz. (József-tér sarok.)

Kitünő jó munkáért a legmeszebbmenő szavatosság nyújtatik.

Szabott árak engedmény nélkül, s így tartás ki van zárva.

Anyák! Mielőtt

gyermekkosít vennének, nézzék meg üzletemet vagy legalább hozassanak maguknak képekkel dusan ellátott ingyen és bérmentve küldenő árlapot új, higiénikus, fekvésre vagy ülésre alkalmas, szétszedhető kosijaimról. Legnagyobb tisztaság! Kiváló elegancia!

Baumann L. cs. és kir. szab. dalomtulajdonos.

Wien, VI/2., Miller-gasse 6.

Értéktelen utánzatok megvásárlásától tartózkodni tessék; csak az a valódi, melyen az írt látható védjegy a kocsis fenekébe van be nyomva

Most jelent meg
a francia eredeti kiadással egyidejűleg!

ÖT ÉV ÉLETEMBŐL.

Irtta

Dreyfus Alfréd.

A 318 lapra terjedő vastos kötetben Dreyfus Alfréd saját maga írta meg öt évig tartó szenvedéseit. Ez emlékiratban megvan Dreyfus Alfréd elíteltetésének, lefokozásának, hazatéréseinek története, ördög-szigeti rabságának Naplója, felelőgével folytatott levelezése, stb., nyolcz eredeti rajzzal és kézírással.

Ára 3 korona 50 fillér.

Kapható az Orsz. Közp. Községi Nyomda R.-T. nál

Budapest, VI. Váci-körut 61. sz.
és minden könyvkereskedésben.

LUCSIVNA

fürdő 770 m. tengerszín fölötti magasságban, a Központi Kárpátok tövében (Szepesmegye) szép regényes völgyben észak felől a Kárpátok által védve.

Olcsó és kényelmesen berendezett nyaralókkal és vasuti megállóhelyvel.

Fürdő-évad megnyitása május hó 20-ika.

Ettől felvilágosítással szívesen szolgál a fürdőtulajdonosa

Szakmáry Donát.

JEGYZÉKE
Az 50,000 nyereség
A legnagyobb nyereség legerősebb esetben:

1.000,000 korona

A nyereségek részletes beosztása a következő:

Korona	Szám
600000	1 jutalom
400000	1 nyer. á
200000	1 " "
100000	2 " "
90000	1 " "
80000	1 " "
70000	1 " "
60000	2 " "
40000	1 " "
30000	3 " "
25000	1 " "
20000	2 " "
15000	3 " "
10000	31 " "
5000	67 " "
3000	3 " "
2000	432 " "
1000	763 " "
500	1238 " "
300	90 " "
200	31700 " "
170	3900 " "
130	4900 " "
100	50 " "
80	3900 " "
40	2900 " "
50,000	nyer. és jut. összegben 13.160,000

50,000 nyer. és jut. összegben 13.160,000

Rendelőlevél levárandó TÖRÖK A. és TÁRSA bankház Budapest.

Kérek részemre I. oszt. m. kir. szab. osztálysorsjáték eredeti sorsjegyet a hivatalos tervezettel együtt küldeni.

Az összeget — korona összegben

utánvételezni kérem
postautalvánnyal küldöm. mellékel. bankj.-ben bélyegben

A remélt összegből

Pontos cím

Kiváló szerencse TÖRÖK-nél.

Nagyon sokan szerencsések lettek általunk. Öt millió koronánál többet nyertek nálunk nagyrabecsült vevőink.

Az egész világ legelőnyösebb sorsjátéka a mi m. kir. szab. osztálysorsjátékunk, mely nemcsak a jövőt kezdetét veszi.

100,000 sorsjegyre 50,000

PÉNZNYEREMÉNYVEL sorsolatik ki, tehát az összes sorsjegyek fele nyereséget tartalmazó sorsolási jegyzék kimutatása szerint.

5 hónap alatt összesen Tizenhárom millió 160.000 koronát, egy hatalmas összeget sorsolnak ki. Az egész vállalati állami felügyelet alatt áll.

Az I-és osztály eredeti sorsjegyeknek tervezett betéjei a következők:

egy nyolczad (1/8) frt	— 75	vagyis	1.50	korona
egy negyed (1/4)	1.50	3.—		
egy fél (1/2)	3.—	6.—		
egy egész (1)	6.—	12.—		

A sorsjegyeket utánvétellel vagy a pénzbe küldése ellenében küldjük szét. Hivatalos tervezet díjtalanul. Megrendeléseket kérjük csak a hivatalos sorsjegyek megvásárlásakor már május hó 22 és 23-án leszeltek szerezni, de legkésőbb

1. év május hó 22-ig

bizalommal hozzánk küldeni.

Török A. és Társa

BANKHÁZ

Budapest,

Társunk legnagyobb részlet osztálysorsjáték üzlete.

Főáruháza az osztálysorsjáték osztályai

1. Váci-körut 4.

2. Múzeum-körut II.

3. Erzsébet-körut 54.